

Մ աշտոցի Ա րձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (14-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Խմբագրական՝ Վերամուտ 35 Էջ 2

Սեպտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց: Էջ 3-5

Գիտէի՞ ը թէ
Վարագայ Սուրբ Խաչ
Վարագավանք
Խաչվերաց
Սուրբ Գեորգ Զօրավար
Նիկիոյ Ժողով
Նաւակասիք

Ուսուցչական Սեմինար Էջ 6

Պահուած Բառ Էջ 7

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 8-11

2013-14 տարեշրջանի Ամապերջի հանդէս Էջ 12-15

Վերամուտ Էջ 16

Սեպտեմբեր 2014 (ԻԲ տարի թիւ 1)

Ամսուան Համարը

«Ձգեցէք որ մանուկները ինծի գան,
արգելք մի ըլլաք անոնց, որովհետեւ
այդպիսիներուն է Աստուծոյ
արքայութիւնը»:

Աւետարան ըստ Մարկոսի 10.14

Կ... ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՅ

Խաչքարի Հեղինակ՝
Ժողովրդական Վարպետ
Ռուբեն Նալբանդյան

Հաւատք

Կրօն

Եկեղեցի

Լեզու

Մշակոյթ

Վերամուտ 35

Մեր ժողովուրդի ամենէն կարեւոր հարստութիւնը մեր բարոյական դիմագիծին առողջութիւնն է եւ երբ մեր նոր սերունդը հայ քրիստոնէական դաստիարակութեամբ եւ մեր մայրենի եկեղեցւոյ մաքուր կաթով չի սնանիր, կը նշանակէ թէ արդէն բարոյական պլաստիքովի վտանգը կը սպառնայ մեզի:

Պատմութիւնը կը վկայէ թէ՛ աշխարհասփիւռ մեր գաղութներուն երկարակեցութիւնը կախեալ է ոչ թէ տուեալ գաղութի նիւթական պայմաններէն, այլ անոր հոգեւոր արժէքներէն ու բարոյական սկզբունքներէն:

1980 Սեպտեմբերի 14-ին ծնունդ առած Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցը կը պատրաստուի իր 35-րդ յաջորդական տարեշրջանին:

«Ձեզեք որ մանուկները ինծի գան, արգելք մի՛ ըլլաք անոնց, որովհետեւ այդպիսիներուն է Աստուծոյ արքայութիւնը»:

Յիսուսի այս խօսքերը պէտք է ըլլան հիմը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մտապատկերին, մանաւանդ Գանատայի մէջ՝ երբ պետութեան կողմէ վարժարաններու մէջ, հայ կրօնական դաստիարակութեան սահմանափակումին հետեւանքով, եկեղեցիներուն համար կենսական կը դառնայ հայ քրիստոնէական դաստիարակութիւն փոխանցել նոր սերունդին, եւ այդ կարելի կ'ըլլայ հիմնականօրէն Կիրակնօրեայ Դպրոցներու միջոցով:

«Մաշտոցի Արձագանգ»ի 22-ամեակին ընդմէջէն պիտի շարունակենք մեսրոպատառ գրութիւններ ներկայացնել մեր աշակերտներուն, մանաւանդ համացանցին վրայ: Մեր կայքէջը, www.sourphagop.org-ը իր 14-րդ տարին պիտի ամբողջացնէ:

Այս տարի եւս, օգտագործելով զանազան միջոցներ, պիտի շարունակենք սորվեցնել մեր աշակերտներուն.

- Հայ բարքեր եւ կենցաղ
- Հայկական տօներ ու սովորութիւններ
- Երգեր եւ շարականներ
- Հայերէն Աստուածաշունչ բանալ եւ կարդալ
- Հայ եկեղեցւոյ պատմութիւն
- Ձեռային աշխատանքներ:

Այս բոլորը՝ Հայ Քրիստոնէայ նկարագիր մը կերտելու համար:

Թող Բարձրեալն Աստուծոյ աչքն ու աջը հովանի ու առաջնորդ ըլլան Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցին, որպէսզի մեր ժողովուրդի նոր սերունդի զաւակները «պարարտ հողի մէջ աճելով պտուղ տան, մէկի տեղ երեսուն, մէկի տեղ վաթսուն, կամ մէկի տեղ հարիւր»:

«Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, Աստուծոյ սէրը եւ Սուրբ Հոգիին հաղորդութիւնը մեր բոլորին հետ ըլլան: Ամէն»:

Սեպտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց

Շբթ. 6	Նիկիոյ Ս. Ժողովի 318 Հայրապետները
Բշ. 3	Սուրբ Անդրէ Զօրավար
Բշ. 8	Տօն Ծննդեան Ս. Կուսին Մարիամու
Շբթ. 13	Նաւակատիք Սուրբ Խաչի
Կիր. 14	Խաչվերաց
Բշ. 15	Յիշատակ Մեռելոց
Շբթ. 27	Սուրբ Գեորգ Զօրավար
Կիր. 28	Վարազայ Ս. Խաչ

Պահօրի Օրեր: 3, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 26.

Գիտէի՞ր թէ

1. Խաչվերացին օրը, ռեհանով զարդարուած խաչով տեղի կ'ունենայ Թափօր-Անդաստանը:
2. Հայց. Եկեղեցոյ սովորութիւններէն է Խաչվերացի տօնին օրինել զանազան միրգեր:
3. Պօղոս Առաքեալ կը գրէ. «Գալով ինծի քաւ լիցի եթէ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խաչէն զատ ուրիշ բանով պարծենամ»:
4. Հայց. Եկեղեցին ունի նաեւ Ս. Խաչի 3 տօներ եւս. Գիւտ Խաչի, Վարազայ խաչ, Երեւման խաչ:
5. Ս. Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի վերամուտը ամէն տարի Խաչվերացին տեղի կ'ունենայ:

Վարազայ Սուրբ Խաչ Ամէն տարի Սուրբ Գեորգին յաջորդող Կիրակին, որ միշտ Սեպտեմբեր 28-ի ամենէն մօտ Կիրակին է, Հայաստանեայց Եկեղեցին կը նշէ խաչին նուիրուած Վարազայ Ս. խաչի տօնը: Այս տօնը կը վերագրուի Ս. խաչի երեւման Վարազ լեռներու բարձունքներուն վրայ կառուցուած վանքին մէջ: Ըստ աւանդութեան, Ս. Հռիփսիմէն այդ տեղ պահեր է իր վիզի խաչը: Հոն, շուրջ 653 թուականին, երկու ճգնաւորներ, Յովել եւ Թողիկ, տեսիլք մը կ'ունենան. հրաշալի լուսաւորութիւն մը զիրենք կ'առաջնորդէ դէպի Վանի Վարազ լեռներ, ուր լուսաւորութիւնը կը կեդրոնանայ ու ի յայտ կու գայ խաչ մը:

Վարազավանք Կը գտնուի Վան քաղաքին հարաւարեւելեան կողմը, Վարազ լեռան արեւմտեան լանջին: 653-ին երբ յայտնի կը դառնայ Վարազայ Ս. Խաչի «Նշան»ի տեղը, Ներսէս Գ. կաթողիկոս Տայեցին, կը կառուցէ Ս. Նշան եկեղեցին եւ կը հաստատէ Վարազայ Ս. Խաչի տօնը: 870-ին արաբները կը գրաւեն Վարազավանքը, սակայն շատ չանցած Աշոտ Արծրունի իշխանը կ'ազատագրէ զայն:

1857-ին Վարազավանքի վանահայր կը նշանակուի Խրիմեան Հայրիկը «Մկրտիչ Ա. Խրիմեան Վանեցի»: Վանքը 1915-էն ի վեր լքուած է եւ ներկայիս աւերակ վիճակի մէջ կը գտնուի:

ԽԱՉՎԵՐԱՑը Հայ Եկեղեցւոյ հինգ տաղաւարներէն վերջինն է: Ան Խաչին նուիրուած տօներուն մէջ ամենակարևորն է, որովհետև նուիրուած է խաչին գերութիւնէն վերադարձին, անոր բարձրացման և փառաբանութեան պատմական յիշատակին: Հայաստանեայց Եկեղեցին Խաչվերացը կը տօնէ Սեպտեմբերի 11-17 ժամանակահատուածին հանդիպող Կիրակի օրը, իսկ տօնի յաջորդ օրը մեռելոց է:

610 թ. պարսից Խոսրով արքան մեծաքանակ զօրքով կը յարձակի Բիզանդական կայսրութեան վրայ: Սկզբնական յաջողութիւններէն ոգևորուած՝ պարսկական զօրքերը 614 թ. կը մտնեն Երուսաղէմ: Շատերը կը սպաննեն եւ շատերն ալ գերի կը վերցնեն: Վերջիններուն մէջ էր նաև Երուսաղէմի Չաքարիա հայրապետը: Բայց պարսիկներն այսքանով չեն բաւարարուիր. կը մտնեն Ս. Յարութեան տաճար և գերի կը վերցնեն այնտեղ պահուող Աստուածընկալ Ս. Խաչը, որը Դ դարի սկզբին Կոստանդիանոս կայսեր մօր Հելինէի ձեռքով գտնուէր և պաշտամունքի առարկայ էր դարձեր բոլոր քրիստոնէաներու համար:

628 թ. Բիզանդական զօրքերը Հերակլ կայսեր գլխաւորութեամբ խաչափայտը վերադարձնելու համար կը պատերազմին պարսիկներու դէմ: Բիզանդական զօրքին կ'օժանդակէ նաև հայկական զօրախումբը ՄԺԺ Գնունիի գլխաւորութեամբ: Տիրոջ օգնութեամբ բիզանդացիները յաղթանակ կը տանին:

Ս. Խաչը հանդիսաւոր թափօրով կը տեղափոխուի հայոց Կարին քաղաքը: Իսկ Կարինէն զայն կը տեղափոխեն Կ. Պոլիս, ապա Երուսաղէմ: Գերեզարձի ճանապարհին Տիրոջ խաչափայտը կը բարձրացուէր և ցնծութեան առիթ կ'ըլլար ժողովուրդին համար:

Խաչը քրիստոնէաներու համար Աստուծոյ զօրութիւն է ու պարծանքներու պարծանքը, որուն վրայ իր անմեղ արիւնը թափեց Քրիստոս՝ տալով մեզ յաղթութեան զէնքը ընդդէմ սատանային ու անոր խաբկանքներուն: Յիսուս խաչին վրայ ցոյց տուաւ իր անհուն սէրը մարդկութեան հանդէպ, և խաչը դարձաւ մեզի համար յոյսի, սիրոյ և փրկութեան երաշխիք:

Սուրբ Գէորգ Զօրավար

Խաչվերացէն 13 օրեր ետք եկող շաբաթ օրը Ս. Գէորգ է: Ան նահատակուած է Նիկոմեդիոյ մէջ մօտաւորապէս 303 թուականին:

Հասակ առած է քրիստոնէայ ընտանիքի մէջ: Երբ Հռոմէացի Դիոկղետիանոս կայսրը (284 - 305) հրովարտակ կը հրատարակէ քրիստոնէաներուն դէմ, Գէորգ զօրավարը կը պատռէ Նիկոմեդիա քաղաքի հրապարակին վրայ կախուած այս արքունական հրամանը:

Այս պատճառով կը չարչարուի եւ կը նահատակուի, որովհետեւ կը մերժէ ուրանալ իր քրիստոնէութիւնը:

Բազմաթիւ աւանդութիւններ հիւսուած են Ս. Գէորգի մասին: Ասոնցմէ ամենածանօթը այն է որ Գէորգը վիշապ մը սպաննելով կոյս մը ազատած է եւ այդ պատճառով կ'ընդունուի որպէս վիշապասպան սուրբ:

Անգլիացիները իրենց պահապան սուրբը կը համարեն Ս. Գէորգը (Saint George): Սուրբ Գէորգի անունով եկեղեցիներ ունին Հայերը եւ եւրոպական ժողովուրդները:

ՆԻԿԻՅ ՃՈՂՈՎ Արիոս Աղեքսանդրացի, իմաստասիրական հմտութեամբ ծանօթ անձ մըն էր, որ մինչեւ իսկ հայրապետութեան յաջորդելու փափաքեցաւ: Այն ժամանակ Յիսուսի անձին վրայ խնդիրներ կային եւ Արիոս ալ սկսաւ պաշտպանել այն տեսակետը թէ Յիսուս Քրիստոս չէ մարդացեալ Որդին Աստուծոյ, այլ գերագոյն արարած մը, եւ թէ իրեն տրուած Որդի Աստուծոյ կոչումը բառացի իմաստով առնելու չէ: Աղեքսանդր հայրապետ Աղեքսանդրիոյ գաւառական ժողովներու մէջ, 312-ին եւ 319-ին, հերքեց Արիոս երեցին կարծիքը, որ սակայն իրեն պաշտպան եպիսկոպոսներ ալ ունեցաւ եւ Եւսեբիոս արքեպիսկոպոսը Նիկոմիդիոյ մէջ տեղի ունեցած ուրիշ ժողովով մը արձակեց Արիոսը Աղեքսանդրիոյ ժողովներուն դատապարտութենէն: Երբ որ վեճերը ընդհանրացան եւ եկեղեցւոյ մէջ հակառակութիւնները սաստկացան, Կոստանդիանոս կայսրը ուզեց խնդիրը ընդհանուր ժողովի մը մէջ լուծել եւ բոլոր քրիստոնէայ աշխարհի եպիսկոպոսները հրաւիրեց Նիկիա քաղաքը 325-ին, ուր ժողովը բացուեցաւ Յունիս 19-ին: Հրաւիրուած էին նաեւ Տրդատ եւ Գրիգոր որոնք կամ չուզեցին, կամ չկրնալով անձամբ երթալ, Արիստակետը իրենց փոխանորդ նշանակեցին, եւ իրենց կարծիքին ու դաւանութեան յայտարարութիւնն ալ գրաւոր յանձնեցին անոր եւ ճամբայ հանեցին (ԽՈՐ. 176): Արիստակետ եղաւ Նիկիոյ 318 հայրապետներէն մին, որոնք միայն քանի մը հոգիի տարաձայնութեամբ, Արիոսական վարդապետութիւնը դատապարտեցին եւ Արիոսը նզովեցին: Կոստանդիանոս ալ զայն արքայեց: Նիկիոյ ժողովին մասնակցած հայրապետներու անուանացանկին մէջ կը կարդացուի Հայոց Մեծաց Արիստարքոս կամ Արիստակիսոս կամ Արսափիոս անունով եպիսկոպոսը, որ մեր Արիստակետն է, թէպէտ օրինակ օրինակ անունը աղաւաղուած է: Յատուկ գործունէութեան կամ բանախօսութեան յիշատակ մը չունինք, բայց արդէն այնչափ եպիսկոպոսներուն մէջէն միայն քանի մը պայքարողներու անունները կը տեսնուին ժողովի ատենագրութեանց մէջ: Արիստակետ ժողովէն ուղղակի վերադարձաւ Վաղարշապատ արժանահաւատ բանի, եւ քսան կանոնեալ գլխովը ժողովոյն (ԽՈՐ. 177): Գրիգոր ուղղափառ հաւատքի յաղթանակին վրայ ուրախանալով ընդունեց եւ կը հռչակեց Նիկիոյ կանոնները, «եւ սուղ ինչ գլուխս յինքենէ ի կանոնս ժողովոյն յաւելու» (ԽՈՐ. 177):

Մաս տուողը կ'ըսէ. «Մասն եւ բաժին եղիցի Սուրբ Պատարագիս»
 Մաս ստացողը կ'ըսէ. «Բաժին իմ Աստուած Յաւիտեան»

Նաւակատիք (նոր կերտել, նոր շինել) նորաշէն տաճարի, եկեղեցւոյ, ամէն նորի բացման, տարեդարձի ու նուիրագործութեան հանդէս: Նաւակատիք է նոր աւարտած եկեղեցւոյ առաջին նուիրագործութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ նուիրագործութեան տարեդարձը: Հայ եկեղեցին նաւակատիքները սկսած է կատարել կամ յիշատակել մեծահանդէս տօներու նախընթաց օրերուն: Նաւակատիքով պահքի խստութիւնը կը մեղմացուի՝ առանց զայն ամբողջովին վերացնելու, այսինքն՝ մտեղէնը խստիւ արգիլելով՝ կը ներուի ձկնեղէնի ու կաթնեղէնի կիրառութիւնը Պատարագի մատուցումէն ետք:

Այդպէս է նաև Հայ եկեղեցւոյ հինգ տաղաւար տօներու նախընթաց օրերուն: Այսինքն՝ Վարդավառի, Աստուածածնի Վերափոխման ու Խաչվերացի նախընթաց շաբաթ օրերուն, առաւօտեան Պատարագէն ետք, իսկ Ս. Օննիկեան ու Ս. Զատիկի ճրագալոյցներուն, երեկոյեան Պատարագէն յետոյ կաթնեղէն ու ձկնեղէն գործածելը նոյնպէս Նաւակատիք կը նշանակէ:

Նաւակատիքը իբրև առանձին տօն կը նշուի Խաչվերացի տօնի նախընթաց շաբաթ օրը, 4-րդ դ. բիզանդական կայսրուհի Հելիենէի նախաձեռնութեամբ Երուսաղէմի Սուրբ Յարութեան մեծ տաճարը շինուելէն ետք զայն նուիրագործելու և օծելու տարեդարձի օրը, որ ամբողջ քրիստոնէայ աշխարհի համար կարելոր յիշատակ է:

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՄԻՕՐԵԱՅ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՍԵՄԻՆԱՐԻՆ

Հովանավորությամբ Թեմիս Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Մեղրիկ Եպս. Բարիքեանի, Գանատայի Հայոց Թեմի Քրիստոնեական եւ Հայեցի Դաստիարակութեան Խորհուրդները կազմակերպած էին միօրեայ սեմինար մը, նուիրուած՝ Կիրակնօրեայ, Շաբաթօրեայ եւ Ամէնօրեայ վարժարաններու դաստիարակներուն:

Սեմինարը տեղի ունեցաւ, Շաբաթ, Օգոստոս 30-ի առաւօտեան ժամը 10:00-15:30, Առաջնորդարանէն ներս: Ազգային Վարչութեան Ատենադպիր պրն. Յակոբ Պուլկարեանի բարի գալուստի խօսքէն ետք, սեմինարը սկսաւ տոքթ. Կարինէ Փափագեան-Զոհրապեանի դասախօսութեամբ, որուն նիւթն էր «Ի՞նչպէս զարգացնել հայկական դպրոց յաճախող մանուկներուն ինքնութիւնը եւ խթանել զանոնք հայերէն սորվելու»: Դասախօսութեան եւ անոր յաջորդող հարց-պատասխանի ընթացքին մասնակիցները անդրադարձան նաեւ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու առաքելութեան, աշակերտութեան թիւին ինչպէս նաեւ դասաւանդութեան մեթոտներուն:

Կէսօրուան դադարէն անմիջապէս ետք, տեղի ունեցան երկու աշխատանոցներ, որոնցմէ առաջինը «Կրօնական Գիտելիքներու Դասաւանդման Կարելիութիւններ» վարեց Սոնիա Քիլեճեան-Աճեմեանը, որուն մասնակցեցան մեր 2014-15 տարեշրջանի օգնականները, ուսուցիչներն ու տնօրէնը:

Սոյն Սեմինարին մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցէն իրենց մասնակցութիւնը բերին.

Օգնականներ՝

Արշակ Խշիշեան, Բասթալ Տեմիրճեան, Սիեր Պանքեան եւ Սեւակ Պապիկեան

Դաստիարակներ՝

Յասմիկ Նաճարեան, Շողիկ Նաճարեան, Առէն Պապիկեան, Վաչէ-Սազօ Պոյաճեան

Տնօրէն՝

Թորոս Պապիկեան:

Պահուած քառ

լ	ն	ւ	ս	ա	ւ	ն	ր	չ	ա	կ	ա	ն
ն	գ	ք	ա	ն	ա	կ	ա	դ	ն	ա	ւ	ա
ւ	ե	ն	կ	օ	է	կ	ի	դ	ն	թ	ա	կ
ս	ւ	ա	ն	տ	է	ր	պ	ա	տ	ն	դ	ա
ա	ն	վ	ե	հ	ա	փ	ա	ռ	ա	լ	օ	ք
ւ	ր	ե	ճ	ա	կ	ա	տ	ի	ճ	ի	թ	ն
ն	ի	ր	ա	կ	ա	ն	ր	պ	ա	կ	ա	դ
ր	չ	ա	ր	ե	ն	ց	ի	ր	ր	օ	ր	ն
ե	կ	ե	դ	ե	ց	ի	ա	ք	ի	ր	ա	ք
լ	ս	ա	ր	ա	ն	օ	ր	ր	ա	ն	ն	ն
ե	կ	ե	դ	ե	ց	ի	ք	ն	ւ	ր	մ	ս
լ	ե	շ	ն	ր	ն	ա	ք	ե	դ	ա	յ	ն
ն	ն	ա	պ	ա	տ	ն	ւ	ե	լ	ի	ք	ր
լ	ա	ն	ա	մ	ի	ք	ա	հ	ա	ն	ա	յ

աւանդական բողոքական եկեղեցի էական լուսաւորչական կաթոլիկ ճար ոգեւորիչ չարենց պատուելի վեհափառ տաճար քահանայ	աղօթարան բոսոր եկեղեցի իրական լուսաւորել կաթողիկէ ճակատ որոշել պատրիարք վեր տապան քուրմ	արեղայ բարիք իմանալ լսարան կապ պատ վանք տօն քանակ	անտէր ցնցոտի օրրան
--	--	---	--

պահուած քառ՝ 6 գիրերով. հաւատք

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու նշանաբանը: Մարկոս 10.14

Յիսուս, մանուկները, արգելք, այդպիսիներուն,
արքայութիւնը

----- ըսաւ.

«Ձգեցէք որ ----- ինծի գան, ----- մի՛
ըլլաք անոնց, որովհետեւ ----- է Աստուծոյ
-----»:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Նախակրթարան Ա. Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Ո՞ր տարին հիմնուեցան
«Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցները».
ա. 1900
բ. 1929
գ. 1979
դ. 1980

2.- Ո՞ր տարին հիմնուեցաւ
Սոնթթալի Սուրբ Յակոբ
Կիրակնօրեայ Դպրոցը.
ա. 1900
բ. 1929
գ. 1979
դ. 1980

3.- Այս տարի «Մաշտոցի
Արձագանգ»ի քանիերորդ
տարեդարձն է:
ա. 6
բ. 32
գ. 17
դ. 22

4.- Աստուածաշունչը կը բաղկանայ
երկու մասերէ. առաջին մասը
կը կոչուի «--- Կտակարան» իսկ
երկրորդը՝ «Նոր -----»:
Առաջին մասը գրուած է Քրիստոսէ ---
-- իսկ երկրորդը ----- էտք:

5.- Ի՞նչ կը կոչուի այն տաղաւարը
որ կը սօնենք Սեպտեմբեր ամսուան
ընթացքին.
ա. Խաչվերաց
բ. Սուրբ Ծնունդ
գ. Սուրբ Զատիկ
դ. Սուրբ Աստուածածնի
Վերափոխում

6.- Հետեւեալ սուրբերէն որո՞ւն սօնը
կը սօնենք Սեպտեմբերին.
ա. Սուրբ Սարգիս
բ. Սուրբ Գեորգ
գ. Սուրբ Թադէոս
դ. Սուրբ Պետրոս

7.- Ի՞նչ կը կոչուի խաչին
կեդրոնական մասը.
-----:

8.- Յիսուս քանի՞ տարեկան էր երբ
մկրտուեցաւ.
ա. 6
բ. 32
գ. 30
դ. 33

9.- Ամբողջացո՞ւր Հայց. Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու
Մաղթերգին առաջին 4 տողերը.

Կիրակնօրեայ Սուրբ յարկին
մենք ----- ենք լուսաբաղձ
Կայծերու պէս -----
Ցայտած՝ սրտէն պերճ -----:

10.- Ամբողջացո՞ւր Հայց. Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու
Մաղթերգին երկրորդ 4 տողերը.

Ուստի քայլենք -----,
Ո՛վ հարազատ զարմ -----
----- գընացքով
Լոյս-աղբիւրին -----:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ. Ե. եւ Ջ. դասարաններու անկիւն

1.- Ո՞վ է ներկայիս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը.

- ա. Սահակ Բ. Խապայեան
- բ. Արամ Ա.
- գ. Գարեգին Ա.
- դ. Գարեգին Բ.:

2.- Ո՞վ է ներկայիս Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը.

- ա. Սահակ Բ. Խապայեան
- բ. Արամ Ա.
- գ. Գարեգին Ա.
- դ. Գարեգին Բ.:

3.- Ըստ Ա. Կորնթացիներուն 13րդ գլուխին երեք հիմնական շնորհներն են Հաւատք, Յոյս եւ Սէր եւ այս երեքէն ամենէն մեծն է...

- ա. հաւատքը
- բ. յոյսը
- գ. սէրը
- դ. Աստուածային հիմնական շնորհները թիւով 4 են:

4.- Վերջին ընթրիքի ընթացքին Յիսուս հաստատեց Հաղորդութեան խորհուրդը: Աւագ շաբթուան ո՞ր օրն էր այդ.

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Ուրբաթ
- գ. Հինգշաբթի
- դ. Չորեքշաբթի:

5.- Սուրբ Ծնունդի մաղթանքն է.- Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ, օրհնեալ է...

- ա. Քրիստոսի Ծնունդը
- բ. Յայտնութիւնը Քրիստոսի
- գ. Յարութիւնը Քրիստոսի
- դ. Անունը Քրիստոսի:

6.- Պատարագի ընթացքին ո՞վ (որո՞նք) կ'երգէ (կ'երգեն) «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ...».

- ա. Պատարագիչը
- բ. Սարկաւազը
- գ. Քահանան
- դ. Դպիրները:

7.- Ս. Պատարագի ընթացքին Ողջոյն տուողը կ'ըսէ: «Քրիստոս - մէջ --- յայտնեցաւ»:

8.- Ս. Պատարագի ընթացքին ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ. «----- է ----- Քրիստոսի»:

9.- Հինգ տաղաւարներն են.-Ս. Ծնունդ, Ս. Զատիկ, Այլակերպութիւն, Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի եւ

....

- ա. Մեռելոց
- բ. Խաչվերաց
- գ. Ծաղկազարդ
- դ. Համբարձում:

10.- Ս. Զատիկէն 40 օրեր ետք կը տօնենք.

- ա. Համբարձում
- բ. Երեւում
- գ. Այլակերպութիւն
- դ. Յայտնութիւն:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Երկրորդականի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր:

1.- Հայրապետական յատուկ գիրով,
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ Արամ Ա. Կաթողիկոս Մեծի Տանն
Կիլիկիոյ 2014 տարին հռչակեց,
----- տարի:

2.- 325 թուականի Նիկիոյ ժողովին
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ներկայացուցիչն
էր, ----- ը՝ Գրիգոր Լուսաւորչի
որդին:

3.- 325 թուականին գումարուած Նիկիոյ
ժողովին մասնակցեցան ---
հայրապետներ (կամ անոնց
ներկայացուցիչները):

4.- Առաջին տիեզերական ժողովը տեղի
ունեցաւ ----- մէջ, --- թուականին :

5.- Խաչվերացը կը տօնենք Սեպտեմբեր --
ի ամենէն մօտ զուգադիպող Կիրակի օրը:

6.- Հայաստանեայց եկեղեցւոյ խաչի
տօներն են.

- ա. ---- խաչի
- բ. ----- խաչ
- գ. ----- խաչ
- դ. Խ -----:

7.- Խաչվերացէն 13 օրեր ետք Ս. ----- ին
տօնն է, եւ յաջորդ օրը ----- Սուրբ Խաչ
է:

8.- Ըսէ՛ մէկ բառով: Նոր կերտել, նոր շինել

9.- Ամբողջացո՛ւր: Խաչվերացին օրը,

ռեհանով զարդարուած խաչով տեղի
կ'ունենայ -----:

10.- Ամբողջացո՛ւր. Հայաստանեայց
Եկեղեցւոյ սովորութիւններէն է
Խաչվերացի տօնին օրինել զանազան
-----:

11.- Ո՞վ գրած է:
«Գալով ինծի քաւ լիցի եթէ մեր
Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խաչէն զատ ուրիշ
բանով պարծենամ»:

- ա. Ս. Պօղոս Առաքեալ
- բ. Ս. Պետրոս Առաքեալ
- գ. Ս. Յովհաննէս Առաքեալ
- դ. Ս. Թադէոս Առաքեալ

12.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Ս. Կոյս
Մարիամի ծննդեան տօնը.

- ա. Սեպտեմբեր 8
- բ. Օգոստոս 8
- գ. Յունուար 8
- դ. Հոկտեմբեր 8

ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲԻ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻՆ ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍԸ

Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեան իր 34-րդ տարեշրջանը բոլորեց: Կիրակի, 8 Յունիս 2014-ի յետմիջօրէին, Ս. Յակոբ Վարժարանի Բաստրմաճեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ամաւերջի հանդէսը՝ ի ներկայութեան հայ հոգեւոր արժէքներուն գիտակից ծնողներու, Հոգաբարձութեան անդամներու, Ազգային Երեսփոխաններու, ՀՅԴ Միերան Փափազեան Կոմիտէի, ՀՕՄ-ի Սօսէ մասնաճիւղի, ՀՄԸՄ «Կամբ»-ի ներկայացուցիչներու:

Ըստ մեր Կիրակնօրեայի ասանդութեան՝ հանդիսասարահի մուտքին ներկաներուն բաժնուեցաւ «Մաշտոցի Արձագանգ» պարբերականի գունաւոր պատկերազարդ տարեկան

բացառիկը որ նաեւ կ'ընդգրկէր 2013-14 տարեշրջանի տեղեկագիրը:

Ամփոփ եւ յաջող յայտագիր մը պատրաստուած էր: Աշակերտներ եւ ժողովուրդ յոտնկայս երգեցին Տէրունական աղօթքը: Ապա աշակերտները դարձեալ յոտնկայս աղօթեցին Ներսէս Շնորհալիի «Իմաստութիւն Հօր, Յիսուս»ը, ու երգեցին Կիրակնօրեայի քայլերգը:

Բացման խօսքը ըրաւ երկրորդական Գ. կարգի աշակերտուհի Ռիթա Խշիշեան: Ան իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Այս տարուան ընթացքին Կիրակնօրեայ Դպրոցին մէջ իւրաքանչիւր աշակերտ, իր տարիքին համաձայն սորվեցաւ Խաչ հանել, աղօթել, հայ բարքեր եւ կենցաղ, հայկական սովորութիւններ, Հայերէն Աստուածաշունչ բանալ եւ կարդալ, հայ սուրբերու մասին, հայկական տօներու մասին, Հաւատամք եւ «Հաւատով Խոստովանիմ»էն համարներ, Հայ Եկեղեցւոյ պատմութիւն, Հայ Եկեղեցւոյ Տաղաւարները, Երգեր եւ շարականներ, «Մաշտոցի Արձագանգ»-ին մէջ տեղ գտած նիւթեր, ինչպէս նաեւ զարգացման խաղեր խաղցանք ու ձեռային աշխատանքներ պատրաստեցինք: Այս բոլորը ըրինք, որպէսզի մեզմէ իւրաքանչիւրը ժամանակի ընթացքին կերտէ իր Հայ Քրիստոնէայ

նկարագիրը:» Այս Հանդէսը նուիրուած էր Հայ Տարեցներուն, որպէսզի անոնք տեսնելով ուրախանան թէ իրենց ամբողջ կեանքին ընթացքին իրենց ճիգը ու աշխատանքը` Հայ Նոր սերունդը որպէս «Հայ Քրիստոնէայ» մեծցնելու, ի դերեւ չէ ելած:

Յայտագրի առաջին բաժինով Մանկապարտէզի եւ Նախակրթարան Ա. եւ Բ. Դասարաններու աշակերտները

ներկայացուցին այս տարեշրջանի ընթացքին ստրված աղօթքներէն մէկ քանին: (Օրիորդ Թամար Գիզիրեանը Մ ա ն կ ա պ ա ր տ է զ ի աշակերտներուն հետ եւ Տիկին Թալին Բարսեղեանը Ն ա խ ա կ ր թ ա ր ա ն ի աշակերտներուն հետ աշխատելով պատրաստած էին այս բաժինը:)

Ապա, Կիրակնօրեայ Դպրոցի Երգչախումբը երգեց 7 շարականներ, երգեցողութեան ուսուցիչ՝ Վաչէ-Սագօ Պոյաճեանի ղեկավարութեամբ:

- «Տէր ողորմեա» որ Կոմիտաս վրդ.-ի գրիչով ընդօրինակուած է Ս. Ներսէս Շնորհալիի յօրինած «Որ զխորհուրդ Քո գալստեանդ» օրհնութենէն աննշան փոփոխութեամբ ձայնագրուած 1878թ. Վաղարշապատ:
- «Սուրբ, Սուրբ»ը որ Կոմիտաս վրդ. առաջին անգամ հայկական ձայնանիշերով՝ ձայնագրած և հրապարակուած է 1874 և 1878թ. Վաղարշապատ:
- «Ծով կենցաղոյս», գրուած Մեսրոպ Մաշտոցի կողմէ եւ կ'երգուի շաբաթապահքերուն՝ Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերուն որպէս ապաշխարութեան շարական:
- «Էջմիածինն ի հօրէ» որուն հեղինակն է Սահակ Չորափորեցի կաթողիկոս՝ վախճանած 703 թուին:
- «Աշխարհն ամենայն» որու հեղինակն է Ս. Ներսէս Շնորհալի և կ'երգուի Գիշերային ժամերգութեան ընթացքին:
- «Եկեղեցին հայկական» խօսք՝ Վահան Թէքլեանի, երաժշտութիւն՝ Վահան Պետլեանի
- «Որք զարդարեցին» Սրբոցն թարգմանչաց տօնի Օրհնութեան շարականն է: Հեղինակը Վարդան Արեւելցին է : («Աշխարհն ամենայն», «Ծով կենցաղոյս» եւ «Որք Չարդարեցին» մշակուած են Կիրակնօրեայ Դպրոցի երգեցողութեան ուսուցիչ՝ Վաչէ-Սագօ Պոյաճեանի կողմէ):

Ապա Երկրորդականի աշակերտները ներկայացուցին Ս. Պողոս Առաքելի կողմէ Կորնթացիներուն գրուած Ա. Նամակին 13-րդ գլուխը, որ ընդհանրապէս ճանչցուած է որպէս «Սիրոյ Գլուխ». (Պարոն Առէն Պապիկեանը աշխատեցաւ երկրորդականի աշակերտներուն հետ):

Իսկ նախակրթարանի Գ., Դ., Ե. եւ Զ. Դասարանի աշակերտները արտասանեցին 325 թուականին Նիկիոյ Ա. Տիեզերական ժողովին ընթացքին գրի առնուած «Հաւատամք»ը, որ մեր Քրիստոնէայ Հաւատքին վկայութիւնն է: Անոնք նաեւ արտասանեցին 104-րդ Մաղմուսը, որպէսզի մենք միշտ յիշենք թէ մեր ժամերգութիւններուն ու խորհուրդներուն մէջ տիրական ներկայութիւն է Սաղմոսներու ընթերցումը: (Տիկին Շողիկ Նաճարեան եւ Օրդ. Յասմիկ Նաճարեան աշխատեցան նախակրթարանի աշակերտներուն հետ):

Տնօրէնը՝ Պրն. Թորոս Պապիկեան՝ իր խօսքը սկսաւ ըսելով. «Ձգեցէք որ մանուկները ինծի գան, արգելք մի՛ ըլլաք անոնց, որովհետեւ այդպիսիներուն է Աստուծոյ արքայութիւնը»:

Յիսուս Քրիստոսի արտասանած խօսքը, որ Հայց. Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու նշանաբանն է, կը մտայ հիմը մեր եկեղեցւոյ պայծառութեան: Այն եկեղեցիները որոնց մանուկները արգելքներ ունին երթալու Յիսուսին, դատապարտուած են պարպուելու: Յիսուսի այս խօսքերը պէտք է ըլլան հիմը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մտապատկերին, մանաւանդ Գանատայի մէջ՝ երբ պետութեան կողմէ վարժարաններու մէջ,

հայ կրօնական դաստիարակութեան սահմանափակումին հետեւանքով, եկեղեցիներուն համար կենսական կը դառնայ հայ քրիստոնէական դաստիարակութիւն փոխանցել նոր սերունդին, եւ այդ կարելի կ'ըլլայ հիմնականօրէն Կիրակնօրեայ Դպրոցներու միջոցով:» Ապա շարունակեց «Ն.Ս.Օ.Տ.Տ Արամ Ա. Հայրապետի կողմէ, 2014 տարին “Տարեցներու Տարի” հռչակուեցաւ: Տարեցները ընդհանրապէս, եւ մեր մեծ հայրերն ու մեծ մայրերը մասնաւորապէս մեր հայոց արդի պատմութեան դաստիարակներն են: Իրենք է որ կրնան մեզի փոխանձել իրենց ականատեսի վկայութիւնները հայոց վերջին 50, 75 եւ 100 տարիներու

պատմութեան: Սակայն իրենց մեզի փոխանցած վկայութիւնը աւելի ազդու եւ հարազատ կ'ըլլայ եթէ մենք քաջատեղեակ ըլլանք արդէն չորս հազարամեայ հայոց պատմութեան: Մեր տարեցները կրնան մեզի պատմել Հալէպի եւ Քեսապի մասին, սակայն մենք որպէսզի լաւ հասկնանք իրենց ըսածը, պէտք է Կիրակնօրեայ Դպրոցին մէջ արդէն սորված ըլլանք թէ մենք մեր ծնած ու մեծցած քաղաքներուն մէջ, Հայ Քրիստոնէայ ապրելու մեր իրաւունքը շահած ենք,

- ա. Թաղէսու եւ Բարթողոմէոս Առաքեալներու նահատակութեամբ
- բ. Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի չարչարանքներով
- գ. Սահակ-Մեսրոպ-Վռամշապուհի իմաստութեամբ, երազով եւ քրտինքով,
- դ. Աւարայրի հերոսներու արիւնով եւ
- ե. Նուարսակի Դաշնագրի ստորագրութեամբ:»

Ան շնորհակալութիւն յայտնեց ուսուցչական կազմին, հոգաբարձութեան եւ ծնողներուն որոնց բոլորին ներդրումով էր որ Կիրակնօրեան կրնար իր առաքելութիւնը շարունակել:

Տնօրէնի խօսքին յաջորդեց վկայագրերու եւ վկայականներու բաշխումը, որուն ընթացքին, Նախակրթարանի Զ. կարգէն վկայուեցան Սեւաննա Ալէն, Արման Մակարեան, Լորա Տօնապետեան եւ Տանիէլ Տօնապետեան: (Այս տարի Երկրորդական Ե. կարգի աւարտականներ չկային):

Ներկայութեան վկայագիրներ բաժնուեցան Մանկապարտէզի եւ Նախակրթարանի աշակերտներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր աշակերտները մեր

Եկեղեցւոյ Հովիւ՝ Տէր Գառնիկ Աւ Քինյ Գոյունեանի ձեռամբ ստացան խաչեր՝ նուիրուած Սուրբ Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցւոյ Հովիւին եւ Հոգաբարձութեան կողմէ:

Մասնաւոր գնահատանքի նուէրներու արժանացան Նախակրթարանի Ե. կարգի աշակերտներ՝ Հրակ Պանքեան եւ Արմէն Փիլիպպոսեան: Գնահատանքի նուէրներ ստացան նաեւ Երկրորդականի Գ. կարգի աշակերտներ՝ Արշակ Խշիշեան, Ռիթա Խշիշեան, Բասքալ Տէմիրճեան, Մհեր Պանքեան եւ Սեւակ Պապիկեան որոնք 2014-15 տարեշրջանին Երկր. Դ. դասարանի աշակերտներ ըլլալով հանդերձ, նշանակուեցան նաեւ որպէս ուսուցիչներու օգնականներ:

Հանդէսը աւարտեցաւ Տէր Գառնիկ Աւագ Քահանայ Գոյունեանի փակման խօսքով եւ աղօթքով որմէ ետք աշակերտներ եւ ներկաներ երգեցին «Կիլիկիա» մաղթերգը: Հանդէսի աւարտին ներկաները հիւրասիրուեցան անուշեղէններով որոնք պատրաստուած էին ծնողներու կողմէ:

Աշակերտները բաժնուեցան Սեպտեմբերի վերամուտին դարձեալ հանդիպելու յոյսով:

2014-2015 Տարեշրջան (35-րդ)

Վերամուտ՝

Կիրակի 14 Սեպտեմբեր, 2014 ժամը 10:30

Մանկապարտեզ : Ա., Բ., և Գ. Դասարաններ (3 - 5 տարեկան)
Նախակրթարան : Ա., Բ., Գ., Դ., Ե. և Զ. Դասարաններ (6 - 11 տարեկան)
Երկրորդական : Ա., Բ., Գ., Դ. և Ե. Դասարաններ (12 - 16 տարեկան)

Գործունեություն՝

Ամեն Կիրակի ժամը 10:30 – 1:00

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէնին՝

Թորոս Պապիկեան

Հեռ. (514)-956-1277 email director@sourphagop.org

Կայքէջ՝

www.sourphagop.org

14-րդ տարի

Ամսաթերթ՝

«Մաշտոցի Արձագանգ»

www.sourphagop.org/mashdots

22-րդ տարի